

Radio Sölvesborgs Bosse Ohlsson samtalar med Åke Nilsson.

Utdrag från samtalet, som omfattar två timmar, finns här publicerat på Facklans hemsida med godkännande av Bosse Olsson och Åke Nilsson.

- Idag har jag besök här i radiostudion av en väldigt speciell gäst. Hej på dig Åke.
- Hejsan hejsan!
- Vill du ta och presentera dig lite grann också för våra lyssnare.
- Jag heter Åke Nilsson och född på Hanö uppvuxen och gått i skola. Där bodde jag till att jag skulle gå och läsa för prästen.
- Hur var det på Hanö ni på den tiden när du säger nu när du gick i skolan där ute?
- Ja det var underbart mycket bra Jag hade en så fin uppväxt i ungdomen sa att, ja den glömmer jag aldrig.
- Hur många barn var ni i skolan då när du gick där?
- Vi var fem sex i var klass och sju klasser det var ju en 30-35 barn.
- Det var så pass många. Kommer du ihåg vad läraren heter då?
- Jajamän, först gick jag i första två år för fru Stegmar och sen de andra åren, fem år, för Anna Södergren.
- Du gick där i sju år då. Är det något annat från den tiden som du minns?
- Vi hade mycket roligt det rörde sig mest om sjön till exempel. Man fiskade gäddor i hamnen, det var gott om gäddor och gott om ål.
- Inne i hamnen?
- Inne i hamnen ja. På frukostrasten när man gick i skolan så förste man rusa man ner till hamnen och skulle se om det satt någon gädda i garnet. Ja så det var roligt och sen ja somrarna, man fick ju lära sig simma. Det gjorde jag i Robertas kaus. Det var inga flytvästar då, utan jag hade ju en åra under var arm som är låg och plaskade lite där och så till slut så kunde man simma. Sen när man var någorlunda av fick man börja och simma i hamnen. Det var ju ingen riktig badplats där var kausarna och så var det i hamnen. Och där hade de gamla tanter en flotte som de alltid låg och skurade mattor på. De lade dem i blöt där så lade de din sten på och så fick du ligga där en vecka innan det börjar skura. De samlade ju på dem hela året till det blir sommar och då fick man simma där man drog upp båtarna och ut till flotten. Och när man kunde det så skulle man börja dyka. Då skulle man se vilken som kunde dyka djupast. Då dök man ner till botten skulle ta en sten eller en näve sand bara för att visa att man har vart nere vid botten. Det var roligt.
- Vad jobbar du dina föräldrar med, var de fiskare?
- Far var fiskare och mina föräldrar hade butik på Hanö. Mor skötte ju affären och vi var sex syskon, tre pojke och tre tjejer och även så hjälpte vi far så de fick ju ner på morgnarna och plocka sill till exempel och hänga upp garnen och ragga garnen och böda garnen. Så det var jämt jobb och jag beundrar min mor mer och mer när jag tänker på henne och sen då far fiskade ju. Mitt det första sommarlovet när gick i

skolan det var ju sju år då fick jag följa med far till Simrishamn och det de var där i och fiskade sill då.

- Hur var den båtturen?
- Det var roligt. Det var en 30-foting han hade med jag tror det var en 25 Säfte motor. Så att och sen när de hade satt garnen på eftermiddagen så att tog det ett par timmar siesta där och åt lite kvällsmat och sen var 12-tiden så började de dra garnen igen och då fick jag stå på bakänden där vi sidan och ta alla sillen som ramlade av garnen. Jag hade ju gjort en liten håv och ta sillen där så jag kommer ta en hel låda - 30 kg ibland.
- Sånt som ramlade av när man drog upp.
- Och sen hade jag ett ”frigarn”, sista garnen, kölgarnet, sedan fick jag fångsten som var i det garnet och sen på den tiden var det ju hampagarn så eller bomullsgarn och de skulle torkas minst två gånger i veckan Och då var det ju hade gjort ett par tre sätt på onsdagen till exempel så kom det, ja han hade en kontrakt med en en bonde där som kommer med häst och vagn och tog garnen sen körde de upp i en betesmark och bredde ut garnen på marken, när daggen hade torkat upp. Så fick jag sitta där uppe ett par tre timmar där tills på eftermiddagen och vakta garnen för så att inte hästar och kor gick i garnen och rev sönder dom. Och det var ju bara en upplevelse få åka med häst och vagn upp och lika dant när man skulle åka ner till båten.
- Var du sjösjuk någon gång då?
- Nej aldrig. Nej det har inte jag varit.
- Du har aldrig haft anlag för det?
- Nej det var väl för man fick vara på sjön redan från början.
- En gång kan ju berätta att det var jag och en kompis då hade far hittat en sån här liten Bohus eka ute på sjön och den fick jag ju alltså som låg och drev. Det var väl någon som hade slitit sig och han hittat ju aldrig några ägare till och den riggade jag upp där med en stång som en mast och sen var det jag och min kompis, då hade vi gjort ett segel och papperssäckar.
- Höll det?
- Det var roligt. Så vi lärde oss att segla lite med den inne i hamnen. Det var ju ingen segelbåt den var rund i botten, trubbnosig. Så vi skulle ut och sätta torskkrökar en gång ute i sundet mellan Nordersund och Hanö. Det var bra vind ut, det var medvind ut så det gick ju fint och segla ut ju, sen satte vi krokarna och pilkande något med. Det var det då vid middag så hade började bli middagsbris. Sen skulle vi ro iland till Hanö igen ju, men då började det blåsa på lite så vi missade ön. Vi orkade inte ro iland utan vi drev vidare ner mot Karlshamn. Så att det var en båt som kommer hämta oss. De såg oss uppe i fyren som tur var. Det var ett äventyr.
- Det var född för fyrtioett, var det så?
- Ja.
- Berätta någonting om när din mor skulle föda dig. Ja, kan du dra det för det var en sträng vinter.
- Ja det var en sträng vinter det var de sista dagarna i mars 41, så när jag började att röra

på min och ville se dagen ljus så tog far mor på sparken och sparkade iland till Hörvik där jag föddes. Sen när jag var en vecka gammal så fick jag sätta mig igen på alltså mor tog mig i knät och sen sparkade far hem till Hanö. Jag brukar säga att jag har Jag har tre oslagbara rekord. Det är då att jag har åkt spark över isen från Hanö till Hörvik ofödd och sen har jag åkt tillbaka igen född och sen har jag åkt Vasaloppet fyra gånger.

-
- Då är vi tillbaka igen. Skall vi säga att vi är framme vid där du slutar skolan ungefär.
- Ja det kan vi säga.
- Vad händer sen?
- Ja det var sen, jag skulle gå och läsa då för prästen ju och då så hade man ju en bror flyttat iland till Hörvik så jag fick bo hos dom då den sommaren. Han hade mink med samtidigt som jag passar då och sen skaffade jag själv några minkar, jag höll på med där till ja det var väl 56 eller någonting. Jag flyttar i land 54 och sen höll vi på med minken till 56 och sen tröttnade Börje, min en bror på det alltså, så sa han, vi pålsar ut alla minkarna sa han. Sen reser vi upp till Göteborg och köper en trålare. Är du med på det? Ja visst sa jag för jag hade ju sjön i blodet så att säga och det gjorde vi. Vi köpte en båt däruppe som heter Erna. Den var 59 fot och hade en motor på 120 hästkrafter Skandia och han som var mäklare han hade hans farfar hade varit med och startat Ostindenfararlinjen och de hade ju, när vi hade gjort affären så bjöd han på kinarestaurang där i Göteborg och då hade han fått hem några kineser som serverade där. Jag hade ju inte sett en kines, jag hade bott på Hanö hela mitt liv Så det var en upplevelse bara det.
- Var det inte några kineser på Hanö på den tiden.
- Nej inte vad jag vet.
- Och sen börjar vi och fiska lite och far var med då. Vi hade väl den båten i ungefär två år.
- Men din far han var redan då fiskare, han hade också en trålare då?
- Nej. Han fiskar bara med vrakbåt och som man säger men han var så gammal då så han var pensionär. Så han hade flyttat 54 när jag flyttade i land, köpte han ett hus på Hörvik fast de flyttar inte i land förrän 56, far och mor. Så jag bodde hos Börje de första två åren. Det var ju tradition på den tiden. Först så började vi tråla torsk och sill och sen var det en tradition att man skulle fiska lax och det var ju på våren. Det var ungefär vid påsk, veckan innan påsk, då skulle vi ner till Polen och fiska lax alla båtarna då som har den utrustningen och det skulle ju även vi och vi satt ju igång och körde då och vi skulle prova ett par sätt där vid Södra Midsjöbanken och det gjorde vi. Fick väl sju åtta laxar och var gång men vi tyckte det var för lite så vi skulle köra vidare ner till polska kusten Gdansk bukten. Och vi tog ju kurs där och då var det så att jag hade på dagen då hade jag man hade ju inget att göra utan bara vänta till det där blir eftermiddag till ska du sätta garnen då hade jag stått och pilkat fisk. Jag hittade jag ju en gammal pilk nere i motorrummet Jag pilkade och fick några fiskar där vid och sen så la ju den utanför på kappen det är vi utanför styrhytten och sen

körde vidare då på eftermiddagen och det var alldeles stilla och men det var mycket dimma då den veckan och sen kör vi till fram på eftermiddagen 7-8 timmar ju och sen började vi sätta garnen igen och sen då på natten, det började det lufta på lite vid 12-tiden och då var vi uppe och höll vakt på garnen. Och då såg vi ljus på land så vi är undrade i Jesse namn var vi har hamnat. Då var ju inne på det ryska vattnet och det var livsfarligt på den tiden. Det var ju det samma som Sibirien om vi hade blivit tagna där vid. Så vi fick ju bråttom och få in garnen i båten och köra vidare. Det visade sig att den pilken som jag har hittat nere i motorrummet där var ju en kompassmagnet så den hade dragit kompassen 15 grader i fel riktning så vi hade ju hamnat alldeles fel där nere. Men sen körde vi upp sig upp till Danzig-bukten.

- Ni klarade er?
- Vi klarade oss som tur var annars hade man åker inte suttit här idag. Det var ju många danska båtar som blev tagna där nere på det ryska vattnet och som det är aldrig fick reda på vad de har blivit av.
- De var inne på deras vatten då helt enkelt.
- Det var ju så att garnen kunde driva fastän vi satt utanför gränsen, Det var ju militärbåtar som låg och patrullerade där hela tiden.
- Så då sålde vi den lilla Carina till Åland och köpte en ny båt en större Carina då uppe i Göteborg från Öckerö och den fiskar vi med väldigt bra med. En en gång, det var här på hemma vattnet sydost om Hanö vi låg och trålade där och rätt som det var så fick vi stopp och vi började att hala hem trålen och rätt så det var så började båten och röra på sig. Då visade det sig att vi hade fått en ubåt i trålen och den höll på och välta oss vi hade nära kantrat. Så att vi fick ju hugga av vajrarna. Så vi kallade upp Karlskrona radio där och undrar om det är någon ubåt ute eller det var någon annan nationalitet. Nej, de hade ju ingen ubåt ute. Sen var det ja det gick väl någon vecka. Sen var det en annan trålare, som hade hittat vår trål. Det var en kula som flutit upp, så de började hala hem den. Vi bärgade den sen. Sen var det så att det var väl efter ett två år så blev jag sjuk så jag låg på lasarettet i Karlskrona och då kom det en kadett år vi som låg i flottan, så vi började att prata båtar där och jag sa ju att vi hade fått en ubåt i trålen.
- Jaså, sa han, var det ni.
- Då hade han varit vart besättningsman på ubåten, så det var en svensk ubåt. Men vi fick aldrig någon ersättning eller något vad det var ju det var ju ute på internationellt vatten så vi visste ju inte att den låg där på botten och vilade och de visste ju inte att vi skulle tråla just där. Ja vi hade väl den, vi fiskade nog med den i 10 år.

Intervjun överförd till text med hjälp av dator. Vissa ord och uttryck kan vara förvanskade.

Johnny Hilmansson, februari 2023